

ACC. N:R. M. 12979:1-10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Landskap: Småland Upptecknat av: E. Th. Pettersson
Härad: Konga Adress: Tjingsjö
Söcken: Ljunden Berättat av: Anna Pettersson
Uppteckningsår: 1953 Född år 1884 Vide, Ljunden av.

Uppteckningen rör Fiskmat. s. 1-3

Det späda barnets klädsel och vård. s. 4-10.

LUF 87
" 97.

Luf. 87

Detta var anses boende kushäll. Torsk. Lördan äts mest
 under vintern, då ju denna var tillförläp fänga under lek.
 Men även under sommaren åt man den under löglig
 omvexling. Småäldor fängades under slutet på 1800 talet
 och de första årtionden av 1900 talet i oerhörda mängder, då
 den från Ronnebyån och dess sjösystem och i de av-
 tappade sjöarnas kanaler strömmade upp mera än halu-
 milen, så långt de kunde komma. Det måste ha varit
 i milliontal koktes eller stektes samt som alufäber.
 De största fläcktes i ryggen och toskades på stängor
 på stugan bygg i västern. Mycket parning! Allt toskat
 i solen och passades under nordens överinseende av lättnad,
 om hon ej själva hem. Shängdes sedan i knipor på vin-
 den. Ål var den fiakrost man helst åt, men den
 började bli sällsynt. Sill åt man ju mycket, liksom
 småsillen, som på vintern kördes upp från Blekinge.
 Kokt fisk var vanligast, åtminstone de större. Stort alltid
 kokt, liksom kräken. Sillen äts på alla glödslekt.

Så snart vi började koka och de gamle talade om huru god den glödstekta sillen i huskyllet, mest i kolkylaren, blev det genast att sätta i gång och provsteka. Den torkade fisken doppades i vatten och stektes i flöt. Mycket god om äts genast. Efter en kort stund blev den känd. Fisken äts mest vid middagsmålet med riktig sås och potatis. Men sått säll spickas alltid potatis och kräsen. Vill alla gästbord vid julen lutfisk, sedan långt fram gädda och ål. Dessa senare fisksorter äro de allmännaaste ännu. Recept på fiskbuljong. Huvud, fenor, och stjerten, samt spadet efter fiskkoket silades. Grönsaker och rotaker koktes och bländades, saltades och kryddades med vitpeppar och kryddpeppar. En redning av ägg och mjöl, gräddte och smör, klumpades, junto rå fiskräm, lades i soppan och fick ett litet uppkok. Mycket god råröden koktes, lades junto den andra fisken på fiskfötet. Spickan säll var mycket begärlig. Alltid rå fisk. Fäliga doppade bröd och

potatis i sillake. En stor skinka av de färliga hemtars
varje vecka sillhund, mjölke kommer i min mors kök.
Fick naturligtvis mycket annat, men det var på hennes beständ.
anhållen, dessa också tillvagn. Fiskpudding av lutfisk och
av färsk fisk (rester) är en gammal rätt och häller
som bekant fettet runn. Nu det skall vara risgrönsöt och
dessa kryddor behöva inte nämnas. Mörk, lake,
sallad, rebor och små alborrar ansågs som fullgjordas kött.
Vår i byn och i prestgårdar arrangerades fisket ett mot
vederlag i fisk, vissa köperad. Den färskaste små-
sillen och något senare göteborgsillen, så kallades
en storvillig sill, alltså fisk, var alltid dagen efter
fångsten, tillhandta, med hätskjuts i varje by. Det
fanns inom färdvägen tillkom fisker och någon äldre
som drog med en hära ända från Karlskrona. Han
lever en pensionerad beaktat som många talat om att
han var med en "sillaknalle" och "öppnade de legio
grunderne" i byarna utan junnit på häradsgren.

ACC. N:R M. 12979:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sidenhanden smörades försiktigt emellan silverlössen
från framsidan av dopklädningen. Utlämnades i blänkta. Ränd-
strängen bands om med en smal linnebensa. Några antieptis-
medel förekom aldrig. Rändsträngen smordes dock med osaltet
smör. Småda ej om icke blöding eller andra komplikationer tillstod.
Rändsträngen brändes upp. Så ofta barnet var vätt eller annars kinkigt
lindades barnet om, tvättades i kummi- eller vatten. Redades i alla hud-
veck med finmixtur potatismjöl, mycket utmärkt och lättdört. Under sköt-
ningarna lög barnet i moderns knä. Så snart skö kunnat tog modern
barnet till sig i sängen, där man var och en lög. Helt sällan
hände det att något barn blev ihjälloget, snarare om det förelåg,
väckte händelsen det största upseende. Barnet sattes dock i och något
ärtionde därpå fick barnet ligga i egen säng eller i vagn eller barnvagn.
Kryddorna voro av många typer. I vårt hembyggsmuseum har vi
flera av den. En vagn mycket egendomlig av denna: till under-
ste ränna ligger en aln bred. I underste ränna äro en 4
alnar lång, mycket bräda fästare. På underste, en aln från änden
fästare, står på kant, under den 4 alnar långa brädan, en 5 tum

Spöklammet lög alltid på moderns arm och denna kunde den
minsta rörelse. Barnet fick i alla fall en lög i alla fall.

bräda eller klats. På den långa brädan är i ytterändan fast-
satt den låda var barnet skall ligga. Med vägs trampningar
med foten gick vaggan upp och ljudlöst. En gång brida alltså.
Finnrikigt och med rätt alltså uppmärksamhet. En annan typ.
Vaggan upphängd i tvärra stölpas fäst i en slags kommand.
med tvärra. var väl barnets kläder förvarats. Vaggan
vid rörelse i sidled. Hon var följande beskrivna vaggan i
vid som annäro till fem barn. I så rätt grova järntomar
hängde i menlor fastsatta i taket. Vaggan var sedan
upphängd en bit upp mot taket i järntomarna, fast-
satt en i varje ända på vaggan. På natten kunde man
sätta vaggan i rörelse från sängen om så behövdes. I sidled
i sidled. Det var en fjällvaggan och quisolade upp i
menlorna vid varje rörelse. I en annan gård 21 tomor som
förevades upp i taket. Vaggan av tyg och modersivian
spänd runt en fjäring. På det var en "som" eller för
djupning för barnet att ligga i på klats. För eller modersivian
hålls till med barnen. som de i regel var enbart i huset
och de alltså till handa. Elden syftar till barnen.

sköta barnen dock perfekt. Ofta fick barnet i vaggan flösta
inom är ohälsug för att lämna plats för mätta barn. Barnas
kunde vaggan upptagas i två år. Barnen voro många och
sörgarne få. Inskätsmat: form av en gammal gärdslin för kon.
På höger och vänster vararna gång. Digivningen kallades liisa.
Lilla dottern, lille drungen hörde men barnet ofta kallas.
Med svårighet för barnet att bröstmösten fick man tannas i gumm
uttryck med barnet. Ge barnet sömnet. Samma metoder
som nu ungefär. Med bröstbild staktes svar ut i smör.
som och anbringades på bröstet så varmt som möjligt. Till det andra
"slutet" av d. v. d. s. sattes ut och upplöst. Har själv många
gångar upplöst följt begagna medel med god utgång.
För att få rikligt med mjölk. Kram ölost och äggmjölk,
samt kaffe och goda kringlor. Gravbrunnarna kommo
alltid i början av aningen med sådana dyrtida kaffe
och rikligt med kakor. Simpi i mjölk, sirup i livika, var
förstas var utmärkt. Också. Digivningen skedd så fort vakna
och var stäligt. Ej bestämda tider

Ned avvägringen lunnades barnet bort några anför-
vanter. då fort glömdes bort modern. BARN som avvägras
och äter började ansågs bli en sötare för något förligt,
eller det modern. Vad det var för något har jag glömt,
eller kanske aldrig hört. Min svärmor 1858 varnade
mig dock alltid för sådant. Tillskän vid digtning vete-
mjölsmjölk, lite saltad och lite sockrad. Vetenkorpor
i mjölk var märkta för barnet och förländes gerna.
Modersmjölken ansågs då som nu bäst. Var väl också
den enklaste, renligaste och värdefullaste.

Ät barnen liade ansågs motverka att modern blev
gravid så fort. Gynnades därför. Att modern och i
gammal tid även andra tuggade åt barnet efter digt-
ningens slut. På Kalas häntes det att en gammal mor i
byn, tog sig ^{andra} medhanda småbarn och tuggade till och
"törsade". cy. hade till de somnade. Ja så sent skedde
för jämnad. som värtar tog denna och slut med
nygare åsikter om hygien. Skoru (mjölk) också.

hemmjölk smörtes med smältet smör. Kanske vara smagligt
obehagligt och besvärligt, ej ovantligt även nu. Det be-
roddes mycket på modern kunniga barnet lände hålla
sig ren. aflats redan efter halvåret och den som inte
kört sina barn än vid allra sista barn tralla sig ren kladdas.
Man höll barnet över kärlet, satte på kärlet och lade i barnet.
Det gick lätt om man hade en betord och rinner för serligt.
Gamla tider fanns ej bröstnapp. Till tröst någon lå modern
var borta för länge, eller i vissa fall lades stätt i en
i en rockardesklapp, liksom så att det blev så sadt,
lagom att sätta i på ^{men} den lilla. Barnet ständes snart och
komnade om. En troligen mycket gammal ruggvisa
gjöms av min svärmor, men som det är inne mot 40
år sen har jag glömt den, nästan. . . Dock några stöps.
Ekornet (skarna) gick upp på gärdet och slog, kräken
drog och lilla gullvannen körde. Skatan komna
från Wide by. Skatan hon satte på lagårstak, sjungde
så vackert en visa. Om inte ^{lilla} ~~den~~ vill sova

ACC. NR M. 12979:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2
Så smått, får han smaka riset. Fyrt lilla
fägel, sjung inte så, lillen är snällare ändå.
Ätän att smaka riset. Barnets första lekar var
att som en ^{lång och snäll} hoppa och ~~snälla~~ omkring. Vid lite äldre
ålder var det mycket intressant av barnet, när fadern
eller ~~en~~ främmare tog barnet eller barnen i tur och
ordning upp i knäet, tog en hand ^{en} ~~snäll~~ ^{kind} på
barnet och halvgång. Då såg en hane i vårt källgård
land. Så tog han ett bet, så tittade han upp, så
tog han ett bet så tittade han upp. Gumpen
gump smögolade man ^{det man} under, gjorde nästan så
hastiga rörelser upp ned, nästan till golvet under barnets
huvud. Denna lek uppskattas ännu i dag så den sker
i hastiga, för barnet väntade ryk upp och ned
som anförts. Måste vara en utrymmel lek.
När man minns den sen 20 år tillbaka och haas
för hade haft denna lek tillhand. Låt mig säga
att fadern i så han alltid med största nöje lekte med
barnen och tillverkade lekaker, många förtroliga, källan och lilliga.